

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3493/2022. (XII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VI.30.216/2021/12. számú közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Pulay Gábor ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján a Kúria Gfv.VI.30.216/2021/12. számú közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítványban foglaltak az alábbiak szerint összegezhetők.
- [3] 2.1. Az alapügy felperesei és az indítványozó (az alapügy alperese) között 2006. február 3. napján deviza alapú kölcsönszerződés jött létre lakásvásárlás céljából. A szerződésben a felek rögzítették, hogy a folyósítást követően a kölcsön kizárólag CHF-ben kerül nyilvántartásra, elszámolásra, és a mindenkor esedékessé váló törlesztések is CHF-ben teljesítendőek. A szerződés VII. pontja tartalmazza az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatást, az ún. CHF klauzulát. Az alapügy felperesei a szerződés VIII. pontjában tudomásul vették – egyebek mellett – azt a tájékoztatást is, hogy a hitel kamat- és árfolyamkockázatát a THM nem tükrözi.
- [4] Az alapügy felperesei keresetükben a fenti kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását és a szerződés érvényessé nyilvánítását kérték a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 209. § (1) bekezdése és 209/A. § (2) bekezdése alapján, mivel álláspontjuk szerint az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás nem felelt meg az Európai Unió Bírósága vonatkozó ítéleteiben és a Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozat (a továbbiakban: PJE határozat) rendelkező részének 1. pontjában megfogalmazott követelményeknek.
- [5] A Fővárosi Törvényszék 2020. szeptember 8-án kelt, 55.G.40.737/2019/32-I. számú ítéletével a felperesek keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a szerződés VII. pontjában szereplő banki tájékoztatás az átlagos fogyasztónak tekinthető felperesek számára világos és érthető tájékoztatást tartalmazott az árfolyamkockázatról és annak a szerződésre gyakorolt hatásáról, így ezen rendelkezések tisztességtelensége nem vizsgálható.
- [6] A felperesek fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 2021. február 17-én kelt, 20.Gf.40.420/2020/9-II. számú közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és megállapította, hogy a felek által kötött kölcsönszerződés érvénytelen. Rámutatott a másodfokú bíróság, hogy a kölcsönszerződés VII. pontja kizárólag az árfolyamkockázat tényére ad tájékoztatást, a megfogalmazás azonban az árfolyamváltozás valós lehetőségét, reális voltát illetően hamis képzetet kelthet a fogyasztóban. A szerződés ezen rendelkezése az árfolyamkockázat valós tartalmára, annak az adósságot érintő gazdasági következményeire, a törlesztőrészekre gyakorolt hatására vonatkozóan nem tartalmaz információt, így nem alkalmas a tájékoztató funkció betöltésére. Ennek hiányában a fogyasztó (felperesek) nem volt abban a helyzetben, hogy átlássa jövőbeni fizetési kötelezettségének lehetséges alakulását.
- [7] A jogerős ítélet ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyben elsődlegesen a jogerős közbenső ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és a per megszüntetését, másodlagosan a jogerős közbenső ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet helybenhagyását, harmadlagosan a jogerős közbenső ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozathozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint ugyanis a jogerős közbenső ítélet a jogalkotásról

szóló 2010. évi CXXX. törvény 15. § (1) bekezdés a) pontjába és (2) bekezdés a) pontjába, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 3. § (2) bekezdésébe, 146. § (5) bekezdésébe, 206. § (1) bekezdésébe, 221. § (1) bekezdésébe, valamint a Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209/B. § (1) bekezdésébe és 239. §-ába ütköző módon jogszabálysértő.

- [8] A Kúria 2022. április 26-án kelt, Gfv.VI.30.216/2021/12. számú közbenső ítéletével a jogerős közbenső ítélet hatályában fenntartotta. A Kúria rámutatott, hogy a fogyasztói szerződések részleges érvénytelensége esetére a szerződéskötés időpontjában hatályos Ptk. valóban nem tartalmazott speciális szabályozást. Éppen a Ptk. 239. § helyes értelmezése érdekében került sor a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény, valamint egyes törvények fogyasztóvédelemmel összefüggő jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2006. évi III. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 7. §-val speciális szabály [Ptk. 239. § (2) bekezdés] beillesztésére a teljes egyértelműség – és a Tanács 1993. április 5-i 93/13/EGK irányelve a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló irányelvben (a továbbiakban: Fogyasztói irányelv) foglaltak érvényre juttatása – érdekében. Mindezekre tekintettel a jogerős közbenső ítéletnek a Ptk. 239. § (2) bekezdésére történő utalása nem eredményezett az ügy érdemére kiható jogszabálysértést, mivel a másodfokon eljáró bíróság a tisztességtelen kikötés joghatását, a kölcsönszerződés részleges, illetve teljes érvénytelenségének a kérdését körültekintően vizsgálta.
- [9] 2.2. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állítva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt a Kúria döntésével szemben.
- [10] Az indítványozó pontosított panaszában a B) cikk (1) bekezdésének sérelmét a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmára alapította. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseit idézve hivatkozott arra, hogy a visszaható hatályú jogalkalmazás a visszaható hatályú jogalkotással azonos elbírálás alá esik, így érvelése szerint jogait Alaptörvénybe ütközően korlátozta a Kúria, amikor közbenső ítéletben nem a Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209/B. §-ra, hanem a később hatályba lépett 209. § (4) bekezdésére alapította döntését. Érvelése szerint ugyancsak a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütközik a PJE határozatra történő hivatkozás a bíróság részéről.
- [11] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme kapcsán az indítványozó az indokolt bírói döntéshez való jogot nevesítette, mivel álláspontja szerint a Kúria által adott indokolás nem alkalmas arra, hogy a bírói hatalom gyakorlását, annak Alaptörvénynek és jogszabályoknak való megfelelését ellenőrizhetővé tegye. Emellett abban látta a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét, hogy a Kúria a döntés meghozatala szempontjából lényeges kérdést (az árfolyamkockázati tájékoztató hiánya) nem a jogszabályok, hanem a szerződéskötést követően meghozott PJE határozat alapján bírálta el. Érvelése szerint a jogegységi határozat kötelező erejű ugyan, mégsem jogszabály, csupán az alkalmazandó jogszabályok értelmezése kapcsán mutat iránymutatást. Álláspontja szerint a támadott bírói döntés így önkényes, mivel nem jogszabályon, hanem kizárólag a bíróság saját meggyőződésén alapul.
- [12] 3. Az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [13] 3.1. Az indítványozó meghatalmazással eljáró jogi képviselője az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekintendő, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [14] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [15] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panasz előterjesztésére kizárólag az ügy érdemében hozott döntéssel vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntéssel szemben van lehetőség. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság közbenső ítélete e követelménynek megfelel.
- [16] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerint alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be.
- [17] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén alapítható {lásd például: 3062/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [18]}. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét a vissza-

ható hatály tilalmával összefüggésben állította, ezért az alkotmányjogi panasz ebben az elemében megfelel az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjából fakadó követelménynek.

- [18] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz, így az indítvány e körben is teljesítette a törvényi feltételt.
- [19] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek is megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését, és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [20] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [21] 4.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése kapcsán, a visszaható hatályú jogalkalmazás sérelmét állítva a Ptk. érintett rendelkezései és a PJE határozat visszaható hatályú alkalmazását sérelmezte.
- [22] A Ptk. alkalmazott rendelkezései kapcsán a Kúria közbenső ítéletének indokolásában az indítványozó érveire is figyelemmel fejtette ki, hogy a Ptk. 239. § (2) bekezdése – amely szerint a fogyasztói szerződés részbeni érvénytelenség esetén csak akkor dől meg, ha a szerződés az érvénytelen rész nélkül nem teljesíthető – a szerződéskötés időpontjában valóban nem volt hatályban. A Ptk. 239. § (2) bekezdését beiktató Módtv. miniszeri indokolása kifejezetten hangsúlyozta, hogy a módosítás előtti szabályozás helyes, a Fogyasztói irányelvnek megfelelő alkalmazása, annak egyértelművé tétele érdekében került beillesztésre a speciális szabály [Ptk. 239. § (2) bekezdés]. Ennek tükrében nem eredményezett az ügy érdemére kiható jogszabálysértést a jogerős közbenső ítélet Ptk. 239. § (2) bekezdésére utalása, tekintettel arra, hogy a Fővárosi Ítéletábrla a szerződés részleges ill. teljes érvénytelenségét, a tisztességtelen kikötés joghatását helytállóan vizsgálta.
- [23] Az Alkotmánybíróság a 3167/2016. (VII. 22.) AB végzésében (a továbbiakban: Abv.) hasonló ügyben már vizsgálta, hogy egy jogegységi határozat (amely konkrét ügyben is a PJE határozat volt) alkalmazása felveti-e a visszaható hatályú jogalkalmazás kérdését. Az Alkotmánybíróság az Abv.-ben megállapította, hogy „[a] jogegységi határozat intézménye tehát szükségszerűen egy múltban keletkezett jogszabály egységes értelmezését hivatott biztosítani {ezzel összefüggésben lásd például: 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [48] [...]}, amely közzétételét követően valamennyi bíróság által – a folyamatban lévő ügyekben is – alkalmazandó” (lásd: Abv., Indokolás [18]). Ebből következik, hogy a PJE határozatnak az alkalmazása nem sérti – és nem is sértheti – a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát, mivel egyfelől éppen a hasonló ügyekben történő egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében született, másfelől – éppen a joggyakorlat egysége érdekében – a folyamatban lévő ügyekben, így a felülvizsgálati eljárás során is alkalmazandó (lásd: Abv., Indokolás [19]).
- [24] Az Abv.-ben az Alkotmánybíróság megerősítette korábbi döntéseiben – így pl. a 11/2015. (V. 14.) AB határozatban és a 2/2016. (II. 8.) AB határozatban – kimunkált gyakorlatát a jogegységi határozat alkotmányos funkcióját illetően, és utalt arra, hogy az Alaptörvény biztosítja a Kúria számára, hogy a jogalkalmazás egységessége érdekében jogegységi határozatban a bíróságokra nézve valamely jogszabály értelmezésére vonatkozóan egységes és kötelező tartalmat adjon. A jogegységi határozat a közzétételét követően a folyamatban lévő ügyekben kötelezően alkalmazandó (Indokolás [18]).
- [25] Az Abv. felidézte, hogy az Alkotmánybíróság a PJE határozat kapcsán a 34/2014. (XI. 14.) AB határozatban (Indokolás [96]) már a jelen ügy alapját is képező bírói eljáráshoz hasonló ügy vizsgálata során kimondta, hogy a PJE határozatot a Kúria éppen ezen deviza alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos egyedi, nagyszámú ügy egységes elbírálása érdekében alkotta meg (Indokolás [19]).
- [26] Ennek megfelelően a PJE határozatnak a támadott ítéletben való alkalmazása nem sérti – és nem is sértheti – a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.

- [27] 4.2. Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárással kapcsolatban korábbi döntéseiben már megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {lásd pl. 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]; 3430/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [28] A „tisztes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ezzel összhangban az Alkotmánybíróság azt nem vizsgálhatja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, csak azt értékelheti, hogy a bíróság a döntésében az eljárásban résztvevő feleknek az ügy érdemi, lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálta-e, és értékelő tevékenységéről számot adott-e {lásd hasonlóan: 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]; 3196/2022. (IV. 29.) AB határozat, Indokolás [36]}.
- [29] Az indítványozó panaszában a támadott ítélet indokolását kifogásolva állítja, hogy a Kúria döntése nem felel meg az indokolási kötelezettség alkotmányos tartalmának. Az Alkotmánybíróság ezzel szemben megállapította, hogy a Kúria közbenső ítélete tétélesen és részletesen tekinti át a felülvizsgálati kérelemben előadott, már az alapperben is a vizsgálat tárgyát képező indítványozói érveket, jogszabályi hivatkozásokat. A Kúria ítélete összefüggő indokolást tartalmaz a Ptk. érintett rendelkezéseinek helyes értelmezéséről és alkalmazásáról, más kérdés, hogy álláspontja az indítványozótól eltérő. Mindezek alapján megállapítható, hogy a Kúria a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog körében értékelhető indokolási kötelezettségének az indítványozó által felvetett szempontok vonatkozásában is eleget tett (lásd: Kúria közbenső ítélet, Indokolás [27]–[30]).
- [30] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiek szerint arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz sem az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, sem a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem, ezért azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2022. november 29.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1376/2022.

